

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38 hallituksen esityksen johdosta laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä toukokuuta 1984 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 78 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Puolanteen ym. lakialoitteen n:o 57 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n muuttamisesta. Eduskunta on lähettänyt aloitteen valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi 11 päivänä toukokuuta 1984.

Työvoimavaltaiten yritysten tuloksentasausmahdollisuuksien lisäämiseksi tuloverotuksessa ja sisäisen rahoituksen muodostamisen helpottamiseksi on elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin vuonna 1978 lisätyllä 46 a §:llä otettu käyttöön maksettujen palkkojen perusteella laskettava toimintavaraus. Toimintavaraus on voittoaikainen siten, että varaus saa olla enintään 75 prosenttia verovelvollisen tilikauden voitosta ennen varauksen tekemistä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 20 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisen palkkojen määrästä. Toimintavarausten määrä on lisäksi sidottu varastovaraukseen siten, että toimintavarausten tehneellä verovelvollisella on oikeus enintään 35 prosentin varastovaraukseen.

Hallitus ehdottaa, että pienen ja keskisuuren yritystoiminnan verotuksen keventämiseksi ja yritysten tuloverotuksen yksinkertaistamiseksi toimintavarausta koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että toimintavarausten voittoaikaisuus

poistettaisiin, jolloin verovelvollinen saisi vähentää verovuonna tekemänsä toimintavarausten ilman sitä rajoitusta, että varaus saa olla enintään 75 prosenttia tilikauden voitosta. Muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa.

Lakialoitteeseen n:o 57 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan toimintavarauksella ei myöskään olisi voittoaikaisuutta, minkä lisäksi toimintavaraus saisi olla yhdessä aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten kanssa enintään 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Käsittelmänsä aloitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 57 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 1984

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, jäsenet Ajo, Alppi, Joutsenlahti, Malm, Martikainen, Mäki-Hakola, Poutanen, Rosnell, Rönn-

holm, Surakka, Sutinen, Tenhiälä ja Vainio sekä varajäsenet Hietala, Jokela, Lahti-Nuuttila, Rusanen, Sasi ja Vepsäläinen.

Vastalauseita

I

Hallituksen esityksessä ehdotetaan toimintavarausten voittosidonnaisuuden poistamista, mikä perustelujen mukaan merkinnee yritysverotuksen tuoton pienentymistä useilla kymmenillä miljoonilla markkoilla.

Esitystä perustellaan muun muassa sillä epäsuhdalla, joka vallitsee pienen ja keskisuuren työvoimavaltaisen ja suuren pääomavaltaisen yritystoiminnan verotuksen välillä. Onkin totta, että Suomessa pääomavaltaisilla yrityksillä on käytettävissään kansainvälisestikin poikkeuksellisen laaja voittojen piilotus- ja tuloksentasausjärjestelmä. Käyttämällä ylisuuria poisto-oikeuksia, varastojen aliarvostusta ja erilaisia varausjärjestelmiä voidaan todelliset voitot häivyttää näkyvistä. Vuonna 1982 35 prosenttia osakeyhtiöistä ei maksanut veroa ollenkaan ja yli 70 prosenttia ei

maksanut tuloveroa. Osakeyhtiöiden maksama osuus kaikista tulon ja varallisuuden perusteella maksuunpannuista veroista ja veronluonteisista maksuista oli vuonna 1982 vain vajaat 7 prosenttia. Eläkeläisetkin maksoivat enemmän veroa kuin osakeyhtiöt.

Tilanne ei ole korjattavissa lisäämällä yrityksen varausoikeuksia millään tavalla, vaan ainoastaan pienentämällä poisto-oikeudet vastaamaan koneiden ja rakennusten todellista teknistaloudellista kulumista, lopettamalla asteittain oikeus varastojen aliarvostukseen ja purkamalla varausjärjestelmää.

Ehdotammekin

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 1984

Irma Rosnell

Osmo Vepsäläinen

Ulla-Leena Alppi

II

Hallitus esittää, että pienen ja keskisuuren yritystoiminnan verotuksen keventämiseksi ja yritysten tuloverotuksen yksinkertaistamiseksi toimintavarausten voittosidonnaisuus poistettaisiin.

Elinkeinoverolain 46 a §:n mukaan (838/82) verovelvollisella on oikeus vähentää toimintavarauksena määrä, jonka suuruus voi olla enintään 75 % tilikauden voitosta ennen varauksen tekemistä.

Määrää koskee toinenkin rajoitus, jonka mukaan verovuonna tehtyjen ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten määrä saa olla enintään 20 % tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

Toimintavarauksella on myös kytketty varastovaraukseen siten, että verovelvollisen vaihto-omaisuuden aliarvostus voi olla enintään 35 prosenttia, mikäli verovelvollinen on tehnyt myös toimintavarausten.

Hallituksen esitys voittosidonnaisuuden poistamisesta on oikea ja kannatettava, mutta toimin-

tavarauksjärjestelmää aikanaan luotaessa pyrittiin siitä saamaan tuloksentasausjärjestelmä, joka sopisi erityisesti työvaltaisille yrityksille ja kannustaisi niitä työllistämään lisää. Varauksen palkkasidonnaisuus nousi asteittain vv. 1978—81 2 prosentista 8 prosenttiin, vuonna 1982 se oli 15 prosenttia ja vuonna 1983 20 prosenttia. Jatkuvasti muuttuva ja nouseva prosentti osoittaa, että toimintavarausten käyttöä rajoittaa palkkasidonnaisuuden alhainen taso. Kokoomuksen samasta asiasta tekemässä lakialoitteessa ehdotetaan myös palkkasidonnaisuuden lieventämistä 20 prosentista 30 prosenttiin, joka lähentäisi työvoimavaltaitten yritysten varausmahdollisuuksia mm. sellaisiin yrityksiin, jotka voivat varastovarauksen avulla säädellä toimintatulostaan.

Hallitus esittää muutosta sovellettavaksi ensimmäistä kertaa vuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa. Jotta ne verovelvolliset, joiden tilikausi on päättynyt vuoden 1984 puolella ennen muutosesityksen hyväksymistä, tulisivat verotuksessa samoin kohdelluiksi niiden kanssa, joiden tili-

kausi päättyy lakiesityksen hyväksymisen jälkeen, tulisi poikkeuksellisesti säätää, että vuodelta 1984 varaus saadaan vähentää verotuksessa, vaikka vastaavaa varasta ei olisi tehty verovelvollisen kirjanpidossa.

Edellä esitetyn perusteella ja lakialoitteeseen n:o 57 viitaten ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 24 päivänä kesäkuuta 1968 elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 19 päivänä marraskuuta 1982 annetussa laissa (838/82), näin kuuluvaksi:

46 a §

Verovelvollinen, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia lukuun ottamatta, saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavaruksen, joka verovuonna yhdessä aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten kanssa ei saa ylittää 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Verovelvollinen, jonka tilikausi on päättynyt vuonna 1984 ennen tämän lain voimaantuloa, saa verotuksessa vähentää toimintavaruksen tämän lain säännösten mukaisesti, vaikkei varasta olisi samalla tavalla tehty kirjanpidossa.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 1984

Kimmo Sasi
Pentti Mäki-Hakola

Pirjo Rusanen
Pertti Salolainen

